

ПЕРЕКЛАД ТЕКСТІВ СФЕРИ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

В сучасному світі інтелектуальна, творча діяльність набуває все більшого значення майже в усіх сферах цивільно-правових відносин, пов'язаних із розвитком суспільства [3, 17]. Інтелектуальна власність розглядається країнами як одна з головних складових національного багатства, адже темпи їх економічно-соціального розвитку залежать від рівня інтелектуального потенціалу і культурного розвитку. Відповідно, актуальними на сьогодні є питання захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності за допомогою спеціальних юридичних документів. Зокрема, патенти на винаходи відіграють важливу роль, нерідко суттєво впливаючи на ефективність роботи підприємств, компаній і навіть цілих галузей виробництва, що оперативно враховують новинки, які з'являються внаслідок науково-технічного прогресу [4, с. 6]. Є цілком на часі потреба фахівців технічного юридичного перекладу, здатних якісно виконувати переклад англomовної документації.

Мета моєї роботи – дослідити та з'ясувати особливості юридичного перекладу, якими базовими знаннями та навичками повинен володіти фахівець для роботи з текстами сфери засобів захисту інтелектуальної власності.

Правильний переклад у випадку патентів має, можливо, важливіше значення, ніж у будь-якій іншій галузі, оскільки від цього залежить успіх усієї процедури та значні витрати. Тому це просто необхідно робити правильно. Документи, включені до патентної документації:

1. патентні описи;
2. формули винаходу;

3. заявки;
4. пріоритетні докази;
5. технічно-правова документація;
6. технічні характеристики;
7. висновки експертів;
8. документація, що стосується заявки на захист винаходів, корисних моделей, промислових зразків та товарних знаків.

Переклад технічної документації, а також конкретного патентного реєстру зокрема, - це сфера, в якій точність, прецизійність і послідовність надзвичайно важливі, проте їх не так просто досягти [1]. Договори щодо інтелектуальної власності зазвичай мають чітко визначену форму, яка має бути збережена під час перекладу. В договорах використовується спеціальна термінологія і особлива, «канцелярська» мова, тому потрібно дуже уважно ставитися до формулювань, оскільки через найменшу помилку договір може тлумачитися зовсім інакше, що може призвести до несприятливих наслідків [2, с. 124]. Під час перекладу юридичних текстів, перекладач зустрічається з «legalese» – особливим стилем, специфічними формулюваннями та конструкціями, на основі яких побудована велика кількість договорів, в тому числі у сфері інтелектуальної власності. Англійському legalese притаманні такі риси:

- Використання слів та виразів, які «не несуть жодного смислового навантаження в звичайному, повсякденному розумінні», але в legalese вони мають конкретне значення, наприклад: *replevin* – позов про повернення володіння рухомою річчю, віндикаційний позов.

- Використання слів та виразів, які, крім звичайного, повсякденного значення, мають ще й особливе юридичне значення, наприклад: *represented by* – в особі, *acting on the basis* – діяти на підставі та інші.

- Використання формальної лексики, яка вважається архаїзмами і дуже рідко вживається в повсякденному спілкуванні: *wisneseth* – в

свідчення того, що/преамбула, hereinafter – надалі за текстом, whereas – оскільки.

- Побудова дуже довгих речень, «що містять велику кількість зворотів, що доповнюють або характеризують первісне твердження».

- Частотність вживання модального дієслова shall: «All disputes shall be resolved – всі спори повинні вирішуватися...», «License Fee shall have the meaning set forth in Section 5 hereof» – «Ліцензійна винагорода має значення, визначене в п. 5 цього Договору».

- Наявність великої кількості пасивних конструкцій: «The Licensee is not entitled to grant third parties the right to use the Objects of Intellectual Property Rights» – «Ліцензіат не має права надавати право на використання об'єктів права інтелектуальної власності» [2, с. 126-127].

При співставленні текстів оригіналів юридичних договорів та їх перекладів українською виділяють три основні критерії оцінки якості такого ефекту: структура, семантика (зміст) та потенціал впливу. При цьому важливо, щоб текст англійською мовою та перекладений текст українською були рівноцінними за здатністю викликати аналогічні реакції у своїх адресатів [2, с. 125].

Відтак, можна впевнено стверджувати, що компетенція професійного перекладача становить собою систему, що містить такі передумови: знання (фонові, теми, контексту), матеріал (мовний, зокрема термінологічний) та перекладацькі дії, доведені (в навичкових параметрах) до рівня автоматизмів [4, с. 5]. Переклад юридичного тексту є практичною діяльністю, тому важливо, щоб перекладач мав основні знання з права та юридичної мови, а також розумів, який вплив це може мати на майбутній переклад.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк Н. М. Переклад юридичних термінів у сфері інтелектуальної власності з англійської українською мовою. Вісник Академії адвокатури України. 2013. С. 124–128. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2013_2_22 (дата звернення: 23.02.24)

2. Жаров В. О., Шевельова Т. М., Василенко І. Е., Дроб'язко В. С. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування: практичний посібник. К.: «К.І.С.», 2007. 448 с.

3. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Ч.1, 2 – К.: 1999. 281 с.

4. Черноватий Л. М., Царьова С. О. Переклад англійських текстів засобів захисту інтелектуальної власності: патенти, знаки для товарів та послуг: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця: Нова Книга, 2011. 304 с.